

İSTANBUL ULAŞTIRMASI ÇALIŞTAYI

3 Haziran 2023

Şubemiz tarafından düzenlenen İstanbul Ulaştırması Çalıştayı 3 Haziran 2023 tarihinde Şubemizin Harun Karadeniz Konferans Salonu'nda gerçekleşti.

Çalıştay Şube Başkanımız **Fusun SÜMER**'in açılış konuşmasıyla başladı. SÜMER, “Mesleğimizin alt disiplinlerinden biri olan ulaşırma konusu meslek örgütümüzün her daim gündeminde yer aldı. İlk Ulaştırma Kongresi 1974 yılında gerçekleştirildi. Bu zaman zarfında 13 kongre yapıldı. Kongrelere hazırlık mahiyetinde pek çok çalıştay tertiplendi. Ayrıca Şubemiz İstanbul kent içi ulaşım sorunuyla ilgili pek çok bilimsel ve teknik çalışma gerçekleştirdi. Konunun uzmanı meslektaşlarımızla sık sık bir araya geldi, üniversitelerin görüş ve yaklaşımlarını değerlendirecek zeminler oluşturdu. Bunları şu nedenle hatırlatıyorum: İlk kongrenin toplandığı 1974, bir yandan kentlerin çeperlerinin büyümeye başladığı, nüfusun artış ivmesinin hızlandığı, bunların yanı sıra İstanbul Boğazına köprü tartışmasının gündemde olduğu bir yıldır. Böyle bir ortamda yapılan ulaşırma kongresinde yapılan tartışmalarda öngörölü tespitler yapıldı. Tabii bilim insanların öngörüsü bilime ve fenne dayanmaktadır ve o gün neler ifade edildiyse, hangi konulara dikkat çekildiyse, hangi sorunlara işaret edildiyse ilerleyen yıllarda her biri doğrulandı.” sözleriyle konuşmasına başladı.

Kent içi ulaşım konusuna yönelik politikalara değinen SÜMER, “1970’li yıllarda Boğaza köprü yapılarak çözülmek istenen kent içi ulaşım konusu, biraz da dönemin kentsel özelliklerini taşıyordu. İstanbul nüfusu 3,5 milyondur. Bugün

20 milyona yaklaşmış durumda. 1974’te ülke genelindeki motorlu taşıt sayısının 700 bin olduğu ve bunun yarısına yakının İstanbul’da bulunduğu varsayılmaktaydı. Bugün ise motorlu taşıt sayısı 20 milyonu aşmıştır ve yarısı olmasa da kayda değer kısmı yine İstanbul’da bulunmaktadır. Doğal olarak bugünkü tartışmaların, ulaşırma politikalarının ve tabii ki çözüm önerilerinin bu devasa tabloyu gözetken bir yerden yapılması gerekmektedir. Soruna Boğaz köprüleri, Marmaray gibi deniz altı geçişleri, katlı kavşaklar ve benzerleri sınırlarında yaklaşmak takdir edilir ki yetersiz kalacak, işlevsel ve sonuç alıcı olmayacaktır.” dedi ve pek çok açıdan sınırlarını zorlayan, yer yer sınırını aşan İstanbul’un karşı karşıya bulunduğu ulaşırma sorununun çok yönlü ele alınmasını zorunlu kıldığını belirtti.

Kentlerin plansız büyümesinden deprem sonrası ulaşırmanın önemine kadar çok geniş bir yelpaze ile karşı karşıya olduğunu, ulaşırma konusunun mesleki-teknik özelliklerinin yanında ekonomik, toplumsal, sosyolojik unsurlar barındırdığını, bunlardan bağımsız yapılacak değerlendirmelerin sağlıklı olmayacağını sözlerine ekleyen SÜMER, “Eğer ulaşırma yapıları yeşil alanlarda, su havzalarında tahribata ve azalmaya yol açıyorsa, kentsel estetikten yoksun bir görüntüye neden oluyorsa, kent içine adeta kılcal damarlar gibi yayılan ana arterler, caddeler, sokaklar üzerindeki motorlu taşıtlar insan sağlığını doğrudan etkileyecek seviyeye ulaşırsa konuya yaklaşımımızı doğrudan etkilemelidir.” dedi.

İstanbul’da her geçen gün artan araç sayısına karşılık doğru bir otopark politikasına bağlı yeterli kapasite yaratılmadığı için, çoğu anayolda yasak park etmeler, bazı caddelerde de çift sıra parklar yapıldığının sıklıkla görüldüğüne işaret eden ve karayollarının taşıma kapasitesinin önemli oranda düşmesine sebep olmanın yanında, çok zaman sürücüler arasında sürtüşmelere yol açtığının altını çizen SÜMER, pek çok gelişmiş ülke kentlerinde kentin merkez bölgelerinde uygulanan özel otomobille girişte ücret uygulamasına değindi.

SÜMER, İstanbul’daki karayolu trafiğinin denetlenmesinde son yıllarda etkinliğin azaldığının gözlemlendiğini, bunun sonucu olarak, kurallara aykırı şekilde araç kullanmalar, yasak yerlere park etmeler,

tek yönlü yola ters istikamette girişler, ışık ihlali gibi çoğu zaman kazayla sonuçlanan istenmeyen olaylar meydana geldiğine de dikkat çekti ve “Öğretici, geliştirici, ufuk açıcı bir çalıştay olacağına dair inancımı dile getirerek izninizi istiyor, başarılar diliyorum.” sözleriyle konuşmasını sonlandırdı.

Çalıştayın hazırlanmasında önemli katkıları olan **Prof. Dr. Güngör EVREN** ise konuşmasına ulaştırmanın İstanbul için ne denli önemli olduğunu belirterek başladı. EVREN, İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi’nin İstanbul ve ülkenin ulaştırması ile ilgili ciddi çalışmalar yaptığını ve yapmaya devam ettiğini belirterek, Ekim ayında yapılacak olan 14. Ulaştırma Kongresi’nin ülkemiz koşullarında bir kongrenin 14.’sünün gerçekleştirilmesinin önemli olduğuna dikkat çekti.

Yapılmış olan anketlerde en önemli sorunun ulaştırma konusu olduğunu, birkaç yıl önce emlakçılar tarafından yapılan ankette “ev alırken nelere dikkat edersiniz” sorusuna %35’inin ulaşım olanakları, çevre ve sosyal olanakları %26 ve %7’sinin de depreme dayanıklılığı olarak cevap verildiğini belirten EVREN, İstanbul için ulaştırma konusunun ne denli önemli olduğuna işaret eden bir saptama olduğunu belirtti.

“Bütün kentlerde özellikle de İstanbul’da ulaşım konusunun insan yaşamının kalitesiyle, yaşama zevinci ile ilgilidir. Çünkü kentte yaşamak demek, kentte bir takım olanaklarına erişebilmek demektir. İşe gitmek, okula gitmek, hastaneye gitmek, alışveriş yapma gereği, sosyal alanda yapılacak ihtiyaçlar için ulaşım önem taşımaktadır. Bir kentin insanların mutluluğu ve kentin toplam olarak huzurlu yaşam kalitesi ulaştırma ile yakından ilgilidir.” diyen EVREN, bugüne kadar gelen anlayışların ulaştırma deyince yol, köprü, tünel gibi yapıların akla geldiğini, özellikle siyasilerin bu konuda bir takıntıları olduğunu vurguladı. Ulaşımın asıl amacı olan insanların erişimini sağlamak yerine görünür, pahalı, çılgın bir takım yatırımlar olarak görülen bu algının yanlış olduğunu, ulaştırma hizmetinin çılgın, pahalı projelerle gerçekleşmeyeceğini, sağlıklı bir ulaşımın sağlanabilmesi için çok büyük yatırımlara ihtiyaç olmadığını, akılcıca yapılabilen, yatırım ihtiyacı minimum olan düzenlemeler yapılabileceğine dikkat çekti.

“Bir yatırım fayda sağlamak için gerçekleştirilir. Zararlı sonuçlar doğuracak yatırımlar da olur ve bunların iyi niyetle bedava yapılması halinde bile karşı çıkmak gerekir. Kanal İstanbul bunlardan biri. Karaköy’de yapılmakta olan zemin altı kat otoparkı da örnektir. Karaköy’de belli bir alan yeşil alan olarak, insanların soluklanacağı bir yer olarak kazanılmış durumda. Burayı otopark yaparak tamamen bu olanakları olumsuzla dönüştürecek bir girişimin savunulur tarafı yoktur.” diyen EVREN, ulaştırma yatırımlarıyla ilgili günümüzün en önemli, en başta gelen olumsuz “dışsal etkiler” konusuna da değindi. Hava kirliliği, sera etkisi, iklim değişikliği, gürültü kirliliği, yeraltı sularının kirlenmesi, kazalar gibi yerkürenin kaderini olumsuz etkileyecek gelişmeleri dışsal olumsuz etkiler olarak sıralayan EVREN, bir ulaştırma yatırımını gerçekleştirirken bu olumsuz dışsal etkileri gözeterek yatırım kararlarının alınması gerektiğini

ve bu bağlamda etik sorununun önem kazandığını, meslektaşların herhangi bir ulaştırma konusundaki kararı oluştururken yapılan işin, topluma, çevreye, doğaya etkilerinin neler olabileceğini hesaba katması gerektiğini belirtti.

EVREN, “Ulaştırma kentin olmazsa olmaz bir parçası. Konunun odağına insanı, doğayı ve kentleri yerleştiren bir anlayışı öne çıkaran bir paradigma değişikliği söz konusu. Yeni teknolojileri de kullanmak zorundayız. Ulaşım olayına asıl amacı unutmadan yepyeni bir gözle bakmamız lazım. Dünyadaki gelişmelerin, düzenlerin, ekonomik baskıların ve siyasal gelişmelerin baskısıyla ulaştırma anlayışı yanlış yerlere doğru yönlendirilmiştir. İnsanların mutluluğu ve kentlerde kaliteli yaşam için çaba göstermek zorundayız. Plan yapılmadan, doğru, bilimi kullanarak, günümüzün bilimsel ve teknolojik gelişmeleri kullanarak, amaca dönük hizmet verecek planlamaları yapmak ve bu planlara ödünsüz(sadık kalarak) gerekenler yapılmadan sağlıklı bir ulaşım sistemi mümkün değildir. Bütün bunları yapacak olan da bir yönetim sistemidir. Bunun için sağlıklı bir yönetim sistemi oluşturmak ve bu sistemin kurulması halinde bu işleri yönetecek bilgili, bilime, teknolojiye inanan, kararlı, topluma karşı sorumluluk

duygusunu içselleştirmiş yürekli yöneticilere ihtiyaç vardır.” sözleriyle konuşmasını sonlandırdı.

Çalıştayın ilk oturumu Şube Yönetim Kurulu Üyemiz **Özer OR** moderatörlüğünde gerçekleşti. İlk oturumda **Prof. Dr. İsmail ŞAHİN** “Köklü Değişime Uğrayan Kentsel Ulaştırma Politikaları ve İstanbul Ulaştırması” başlıklı sunumunu gerçekleştirdi. ŞAHİN, Sürdürülebilir Kalkınma Modeli ve Ulaştırma Politikaları, Ulaştırma yatırımlarının sonuçları, İstanbul’un Trafik İndeksi ve Sonuçları, İstanbul’un Yaka Geçişlerinde Raylı Sistemin Dirençliliği ve İstanbul’un Şehirlerarası ve Uluslararası Raylı Sistem Bağlantısı konularında bilgilendirmelerde bulundu.

İkinci konuşmacı **Prof. Dr. Haluk GERÇEK** “Kentsel Ulaştırma Planlaması Gelişmeleri Bağlamında İstanbul Ulaştırmasının Planlanması Yaklaşımı” başlıklı sunumunda, Ulaşım Planları ve Plan Hiyerarşisi, Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı (İstanbul SKUP), Toplu Taşıma Sisteminin Entegrasyonu ve Erişebilirlik, Tıkanıklık ve Talep Yönetimi, İklim Değişikliği ve Çevre ve Ulaşım Sisteminin Afetlere Dayanıklılığı konularında bilgilendirmelerde bulundu.

Dr. İsmail Hakkı ACAR “İstanbul Ulaştırması Yönetimi Sorunları ve Çözüme İlişkin Görüşler” başlıklı sunumunu gerçekleştirdi. ACAR, İstanbul ulaştırması “nasıl bir kurumsal yapı ile yönetilir?” yerine, İstanbul ulaştırması için “uygun projeler nasıl uygulanabilir?” konusunu değerlendirdi. İstanbul Ulaştırması Yönetimi ve Yapılmış Çalışmalar, Günümüzde Önümüze Çıkan Ulaştırma Kaynaklı Gerçekler, Kentiçi Ulaştırmada Karşımıza Çıkan Yeni Gerçekler, Sürdürülebilirlik ve İstanbul Sürdürülebilir Ulaşım Projesi, Arazi Kullanımı / Planlama Anlayışında ‘Köklü Değişim’, Ulaşım Politikalarında Klasik Anlayıştan Sosyal Anlayışa ‘Dönüşüm’, Ulaştırmada Yaşam Tarzını Sosyal Yönde Değiştiren Başkanlar konularını içeren bir sunum gerçekleştirdi.

Doç. Dr. Ilgın YAŞAR “Otonom ve Elektrikli Araçların Trafikte Yaratacağı Değerler, Bu Araçların Entegrasyonuna Yönelik Politika Araçları ve Öneriler” konusunda değerlendirmelerde bulundu. YAŞAR, İklim Değişikliği ve Ulaşım Sektörü, İklim Değişikliğine Karşı Alınan Önlemler-Elektrikli Araçlar için Zorunlu Kotasal Hedefler, Elektrikli Araç Teknolojileri, Otomotiv Sektörünün Geleceği konularını içeren bir sunum gerçekleştirdi. Çalıştayın ikinci bölümünde “Sunum Konularının Bütünlük Bağlamında Değerlendirilmesi” başlıklı Panel gerçekleşti. **Prof. Dr. Güngör EVREN** ve **Özer OR** moderatörlüğünde gerçekleşen Panelde **Prof. Dr. İsmail ŞAHİN, Prof. Dr. Haluk GERÇEK, Dr. İsmail Hakkı ACAR, Doç. Dr. Ilgın YAŞAR** katılımcıların sorularını yanıtlarak, konuyla ilgili değerlendirmeler yapıldı.

